

DOKUMENTATION från SEMINARIUM

Annika Ottosson - Kulturell infrastruktur – skapar den tyngd eller lätthet?

Kulturting 2007, Örebro slott den 22 mars 2007

Annika Ottosson jobbar som utredare vid Regionutvecklingsekretariatet, Analys och uppföljning i Västra Götalandsregionen

Annika inleder sitt seminarium med att poängtera att vi aldrig får glömma att det handlar om barn och unga.

Utgångspunkten och alla exempel i föreläsningen är tagna från Västra Götaland, som är en region med drygt 1,5 miljoner invånare. 49 kommuner ingår i regionen. Den kulturella infrastrukturen syftar till att öka tillgängligheten för barn och unga att utöva kultur i all dess former. I utformandet av den kulturella infrastrukturen har följande dokument varit vägledande:

Barnkonventionen artikel 31, som Sverige skrev på 1990.

” 1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

2. Konventionsstaterna skall respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och skall uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreations- och fritidsverksamhet ”.

Den kulturella infrastrukturen i Västra Götaland syftar till att implementera barnkonventionen.

Inom EU finns **Målområde Ungdomsinitiativ**. I Sverige finns 20 miljoner att fördela till olika typer av initiativ.

” Ungdomsinitiativ vänder sig till dig/er som vill driva eller starta ett lokalt projekt med europeiskt perspektiv. Det viktiga är att projektet utgår från er kreativitet och bygger på era egna idéer och förutsättningar.”

Lissabonstrategin tar fokus på det livslånga lärandet:

”Med livslångt lärande avses allt lärande från förskolan till efter pensioneringen (”från vaggan till graven”). Det omfattar alla former av utbildning (formell, informell och icke-formell)”.

I Västra Götaland anses kultur och konst ha en stor roll för det livslånga lärandet.

Bland de nationella intensionerna har man i Västra Götaland tagit fasta på **LPO 94: Kultur i skolan:**

”Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De skall få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form skall vara inslag i skolans verksamheter...Förmåga till eget skapande hör till det som eleven skall tillägna sig”

Notera att det står ska och skall, inte bör. Estetiska lärprocesser är ett av verktygen för att förverkliga ambitionen att låta eleverna pröva och utveckla olika uttrycksformer.

Var står vi idag i Sverige? Alliansregeringens kulturpolitik är ännu inte tydligt beskriven. I förslaget till **statsbudget 2007** står att läsa:

”Regeringens ambition är att under den kommande mandatperioden presentera en tydlig strategi för hur barn- och ungdomskulturen skall stärkas och genomföra nödvändiga förändringar med den inriktningen”

Ur Förslag till statsbudget 2007, utgiftsområde 17

Vad har hänt sedan valet 2006?

- Ungkulturåret nedlagt. Många av de planerade verksamheterna och projekten genomförs ändå, men utan att ha samma ”nationella legitimitet”
- Vuxenentré vid statliga museer. Familjer besöker i mindre utsträckning museer
- Höjd A-kasseavgift. Gör den ekonomiska vardagen värre för kulturarbetare.
- Frysning av momsutbetalning
- Bort med ”flumskolan”.

I de två större regioner som finns idag har visionsarbetet och strategiarbetet resulterat i:

Växa med kultur, Skåne län, 2003

”Barnen och de unga är framtiden. De ska ha full tillgång till kultur, språk, upplevelser och kulturarv. Den unga kulturen ger regionen dess livskraft och framtidstro. Mer än hittills ska unga kulturuttryck och unga utövare beredas plats i kulturinstitutionerna och alla andra kreativa sammanhang”

Kulturpolitisk vision, Västra Götaland, 2005

”Vi lägger särskild vikt vid barns och ungdomars delaktighet i kulturlivet. De ska kunna ge, få, påverka och ta plats i kulturella sammanhang. Det handlar både om att stödja ungas lust till eget skapande och att ge dem möjligheter att på andra sätt och egna villkor ta del av kulturlivet ...genom att öppna kulturens alla rum för dem”

Vilka kommunala verktyg finns för att förverkliga den kulturpolitiska visionen?

Budget, hur mycket pengar som avsätts till kultur...

Personal, hur mycket kompetens och personella resurser avsätts...

Placering förvaltningsmässigt; hur organiseras arbetet...

Bland de kommunalt ”ägda” verksamheterna där kommunen har inflytande på:

Mål – Uppdrag – Verksamhetsplaner, kan nämnas:

Bibliotek

Skola/Kulturskola

Studieförbund

Kommunala institutioner

Föreningsliv

Förvaltningsövergripande allianser

Övriga som kommunen kan skapa fruktsamma relationer till:

NGO:s (Non Government Organisations) t ex Rädda Barnen

Akademi och forskning

Näringsliv – genom att föra en diskussion runt begreppet ”tillväxt”

När det gäller kommunal samverkan för att öka tillgängligheten för barn och unga att utöva kultur i all dess former ställs frågan: Vilken infrastruktur stöder lokal samverkan?

- Kan den uppdragsstyras?
- Handlar det om mötesplatser och dialog?
- Lokala kultursystem med minsta gemensamma nämnare?
- Barns och ungas delaktighet?

Vi pratar om barn men sällan med barn! Den stora utmaningen ligger i att inkludera barn i samtalet!

I Västra Götaland har det formulerats ett uppdrag från Regionfullmäktige (ägaren):

”Barns och ungdomars tillgänglighet till kultur skall öka i de institutioner och verksamheter som regionen stöder”

Hur verkställs uppdraget?

Verktyg 1 - Personalresurser/ motorer:

- Regional barnkultursamordnare
- Referensgrupp för regionens kulturkonsulenter
- Arbetsgrupper (exempel)
 - a) funka-gruppen, målgrupp är barn med funktionshinder.
 - b) unga vuxna, stimulerar och inspirerar till eget skapande
 - c) kos-gruppen, består av kommunala samordnare
 - d) mångfald, en grupp för mångfaldsfrågor
 - e) fortbildning, både för pedagoger och konstnärer

Verktyg 2 - Rörliga medel i samverkan:

- Regionalt arrangörsstöd, Region Västra Götaland har 8 000 000 kr att fördela. Kravet som ställs till mottagande kommun är:
 - att en kommunal samordnare och + en kommunal handlingsplan finns
 - 50/50-princip d v s region och kommun bidra med lika mycket

Det är upp till kommunen att välja vad pengarna ska användas till.

- Utvecklingsmedel till barn- och ungdomskultur , i Västra Götaland finns 3 400 000 kr.

Verktyg 3 - Uppdrag till förvaltning och aktör:

Förvaltning för kulturutveckling, 47 626 000 kr

”Förvaltningen ska väga in barnperspektivet och öka dialogen med unga i sin verksamhet”

GöteborgsOperan 155 600 000 kr

”Under 2007 presentera en plan för hur ett kontinuerligt barn- och ungdomsarbete ska bedrivas”

Verktyg 4 - Kulturpolitiskt motiverade uppdrag:

- Kultur Ungdom, en ideell förening som får 3 743 000 kr för att *”stödja unga vuxnas eget skapande”*
- K-peng (kulturpeng), är en s k ”snabbslant” som stödjer eget skapande, 600 000 kr
- Share Music, en förening som ger funktionshindrade möjlighet till kulturutövande, 714 000 kr, som i huvudsak går till att anordna ett sommarläger.
”ge unga med funktionshinder tillgång till konstutövade inom musik, dans, teater och bild”
- Novemberfestivalen, är en nationell arena för film, 60 000 kr
”nationell arena för unga oetablerade filmare upp till 26 år”

Verktyg 5 - Regiongemensamt handlingsprogram för barn och ungdom

(av och med, inte för och om)

- Att skapa samsyn mellan kommunförbund och regional nivå
- Att skapa former för ungas inflytande i kulturpolitiken
- Att öka samarbetet mellan nivåerna

Har den kulturella infrastrukturen skapat tyngd eller lätthet?

Kvantitativt resultat:

Arrangörsstöd	2001	2006
Regionalinsats	4 400 tkr 25 kr/pers	8 200 tkr 35 kr/pers
Kommunalinsats	4 700 tkr 27 kr/pers	7 200 tkr 31 kr/pers
Antal 3-19 år	172 000	230 000

Fasta institutioner	2005	2006
Scenkonst, besök	151 000	136 000
Museer/film, besöks	292 000	402 000

Mellan 2001 och 2006 har såväl den regionala som den kommunal insatsen (i pengar räknat) ökat samtidigt som antalet barn i åldrarna 3-19 år har ökat.

Kvalitativa resultat:

- Återkopplingskrav från beslutsfattarna
- Ständigt pågående utvecklingsarbete
- Ständigt pågående dialog mellan nivåerna
- Många kontaktytor/mötesplatser
- Stor kritisk massa
- Sektorsövergripande samarbete

Kan barnkultur ses som en tillväxtfaktor? Det beror på hur man definierar tillväxt. Det finns olika former av tillväxt:

- Tillväxt av Kreativitet
- Mångfald
- Demokrati

I dess tre former av tillväxt är kulturen en viktig faktor. I den satsning som görs i Västra Götaland på entreprenörskap fokuserar man på att.

- Förändra attityder
- Identifiera idéer
- Överbrygga det finansiella gapet, d v s föra in andra värden än de rent finansiella och ekonomiska i frågor som rör det entrepreniella klimatet.

I Västra Götaland jobbar man efter flödet: Attityder - Idéer – Nya företag. Inom kulturföretagarområdet har följande visat sig vara framgångsfaktorer:

Den ofrivillige företagaren, en rapport som belyser kulturarbetares ovilja att inordna sig i kommersiella tankar och företagstänkande, samtidigt som många gärna vill ha en bättre omsättning och i större utsträckning kunna leva på sitt kulturutövande. En paradox som behöver överbryggas.

Mer entreprenörutbildning på de konstnärliga högskolorna!

Innovationssystem för kultur och kulturföretagare:

- aktörer som stöder t ex inkubatorer, coacher, kulturkonsulenter....
- skapa kulturella miljöer för drivhus och innovationer. Lämna de tekniska miljöerna!
- Kultur som bransch!

Vilka är då förutsättningarna för att en kulturell infrastruktur ska var framgångsrik?

- En infrastruktur måste vila på en politisk ambition i styrdokument
- En transparent och dialogbaserad infrastruktur skapar trygghet och rättvisa
- En bas-struktur måste ha marginaler för okonventionella allianser/metoder/innehåll

vid pennan: Lars Petersson, Regionförbundet Örebro